

2.11 De lidstaten zijn verplicht om voor juni 2023 hun nationale energie- en klimaatplannen in te dienen. Daarom moeten zij een duidelijke boodschap krijgen met een routekaart, zodat zij hun energietransitietraject naar behoren kunnen plannen, zoals beschreven in paragraaf 2.3 en rekening houdend met de aanbevelingen in de paragrafen 2.7, 2.8 en 2.9.

2.12 De geplande maatregelen voor de herinrichting van de markt moeten in de bovengenoemde context worden geplaatst. Het EESC is het ermee eens dat er maatregelen nodig zijn om de opzet van de elektriciteitsmarkt in de EU te optimaliseren en te verbeteren, ook met het oog op de toekomstige evolutie van het energielandschap zoals beschreven in paragraaf 2.3, nieuwe technologieën, geopolitieke ontwikkelingen en de lessen die uit de huidige crisis zijn getrokken. Het EESC is ingenomen met het voornemen van de Commissie om het REMIT-kader te herzien teneinde de risico's van marktmisbruik te beperken, en dringt erop aan dat zij alle nodige maatregelen neemt om de marktwerking te vrijwaren en prijsdistorsie en speculatie te voorkomen. De Europese energiemarkt mag niet mag functioneren zoals de financiële markten. De interne energiemarkt moet een realistisch beeld geven van het energiesysteem in Europa. Het EESC wijst op het recente verslag van de Europese Rekenkamer waarin wordt gewezen op de ontoereikendheid van de middelen van ACER om markttoezicht te kunnen uitoefenen teneinde misbruik te voorkomen, en verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat ACER zijn taken op dit gebied kan vervullen.

2.13 Het EESC vindt het zorgwekkend dat de subsidies voor hernieuwbare energie in 2021 zijn gedaald, terwijl de subsidies voor fossiele brandstoffen stabiel blijven. Na de crisis zijn beslissende stappen nodig om een einde te maken aan de "subsidiestrijd" tussen hernieuwbare en fossiele energiebronnen. In haar verslag gaat de Commissie hier niet op in.

2.14 Het EESC wijst erop dat in het verslag over de stand van de energie-unie 2022 de kwestie van de kosten en gevolgen van de pijler "vermindering van de vraag naar energie" van de EU-strategie onvoldoende aan bod komt. Het EESC beveelt de Commissie dan ook aan nader te onderzoeken hoe deze vermindering in elke regionale context kan uitpakken en welke instrumenten nodig zijn om de gevolgen ervan te verzachten.

2.15 Het klimaatbeleid zal grote gevolgen hebben voor werknemers en bedrijven en zal uitgebreide opleiding, omscholing en bijscholing vergen. Deze overgang moet worden aangegrepen om in alle sectoren en regio's kwaliteitsbanen met goede arbeidsvoorwaarden te scheppen. De "rechtvaardige transitie" komt in het verslag onvoldoende aan bod. Het EESC dringt er bij de Commissie op aan het mechanisme voor een rechtvaardige transitie te versterken en bijzondere aandacht te besteden aan de gevolgen voor werknemers, banen en het industriële bestel. Evenzo moeten de sociale partners voortdurend en structureel worden betrokken bij de ontwikkeling van beleid inzake duurzaamheid, veiligheid en solidariteit. De "rechtvaardige transitie" is niet alleen een kwestie van financiering. Het gaat er daarbij ook om dat de werknemersrechten worden beschermd, er fatsoenlijke banen worden gecreëerd, er wordt gezorgd voor kwalitatief hoogwaardige werkgelegenheid en sociale zekerheid en het concurrentievermogen van Europese ondernemingen in stand wordt gehouden en verder wordt vergroot. Dit vereist gerichte maatregelen op alle niveaus, en met name op regionale schaal.

Brussel, 22 maart 2023.

Voorzitter van
het Europees Economisch en Sociaal Comité
Christa SCHWENG